

(гонорэя), *цягліца* (мышца) і інш. Дзевяностыя гады дваццатага стагоддзя далі чарговы ўздым нацыянальнай свядомасці і развіццю нацыянальнай мовы. Пачалі стварацца новыя тэрміналагічныя слоўнікі. Сучасную беларускую тэрміналогію зыходзячы з моўнага паходжання, форм напісання можна падзяліць на наступныя групы: 1) спрадвечна беларускія найменні; 2) асіміляваныя і дапасаваныя да гукавой і марфалагічнай сістэмы беларускай мовы калькі з іншых моў; 3) лацінскія і грэчаскія тэрміны [3].

Вывод. Адною з галоўных прыкмет развіцця і лексічнага багацця мовы з'яўляецца яе тэрміналагічнае забеспячэнне. Закрыццё ўсіх галін навукі, тэхнікі, грамадскіх з'яў дае магчымасць арганічнаму навучанню падростаючага пакалення на роднай мове, што, у сваю чаргу, спрыяе развіццю нацыянальнай свядомасці грамадзян і пашырэнню магчымасцей развіцця нацыянальнай навуковай школы. Гісторыя не была ласкава да беларускай мовы. І тым не менш мы можам смела сказаць, што сённяшні стан развіцця медыцынскай тэрміналогіі абнадзейвае і дае падставы верыць, што беларуская мова, абапіраючыся на напрацоўкі папярэднікаў, будзе і надалей плённа развівацца.

Літаратура

1. Фасмер, М. Этимологический словарь русского языка. В 4 т., - Т. 1 / М. Фасмер // - М.: Прогресс, 1989. – С. 361.
2. Арашонкава, Г., Булыка А., Люшцік У., Падлужны А. Тэорыя і практыка беларускай тэрміналогіі / Г. Арашонкава. - Мн.: Бел. навука, 1999. – С. 26.
3. Варанец, В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка / В. Варанец. - Гродна : ГрДМУ, 2010. – С. 5.

**ТЫПОВЫЯ ПАМЫЛКІ ПРЫ НАПІСАННІ
АЎТАРЭФЕРАТАЎ НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ**

Варанец В.І.

УА «Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Уводзіны. Згодна патрабаванням Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь адзін варыянт рэзюмэ да кандыдацкай ці доктарскай дысертацыі афармляецца на беларускай мове, дзяржаўнай мове тытульнай нацыі нашай краіны. Аналіз прадстаўленых работ за апошнія гады паказаў досыць значную колькасць дапушчаных памылак у названых работах. Гэта

прывяло да з'яўлення загаду Міністэрства адукацыі і ВАКа аб арганізацыі курсаў і экзамена па беларускай мове для аспірантаў і саіскальнікаў. У выніку колькасць памылак знізілася, але да ідэальнага становішча яшчэ досыць далёка.

Мэтай дадзенай працы з'яўляецца спроба аналізу найбольш тыповых памылак, што дазволіць больш уважліва ставіцца да складаных момантаў правапісу пры напісанні работ будучым кандыдатам і дактарам навук.

Асноўная частка. Па-першае, трэба памятаць, што ў 2008 годзе Рэспубліка Беларусь перайшла на новыя правілы арфаграфіі. Таму і работа павінна быць аформлена згодна новага правапісу. Трэба ведаць, што:

1. *Літара о ў беларускай мове пішацца толькі пад націскам:* золата, опера, Токіа, Ватэрлоа.

2. *Літара ё пішацца не пад націскам у словах з каранем ёд-і ёт-:* ёдамарын, ёдаванне, ётаванне.

3. *Літара ё пішацца ў складаных словах з першай часткай радыё-:* радыёканал, радыётэлефон, радыёстанцыя.

4. *Ненаціскныя фіналі -эль, -эр у запазычаных словах перадаюцца як -аль, -ар:* камп'ютар, шніцаль, карцар.

5. *Ненаціскныя фіналі -эль, -эр ва ўласных імёнах іншамоўнага паходжання перадаюцца нязменна:* Одэр, Юпітэр, Чэлінджэр.

6. *Спалучэнне зычнага гуча [й] з галоснымі ў словах іншамоўнага паходжання перадаецца ётаванымі галоснымі:* Нью-Ёрк, Ёфе;

Літара у пішацца:

1. *Калі стаіць пад націскам:* аўкаць, каля урны, аул.

2. *У запазычаных словах, якія заканчваюцца на -ум, -ус:* соус, прэзідыум, кансіліум.

Літара ў пішацца:

1. *Пасля галосных у пачатку слова (калі паміж словамі няма знака прыпынку і гэта не пачатак сказа):* прыехалі ўдзень, ва ўніверсітэце, нашы ўніяты.

2. *Пасля галосных перад зычнымі ў сярэдзіне слова:* аўдыторыя, аўдыенцыя, джоўль (але: **траур**).

У канцы запазычаных слоў ненаціскное у не скарачаецца: ток-шоу, Ландау, фрау.

Назвы аддзелаў, падраздзяленняў навуковых і адукацыйных устаноў, іх органаў кіравання, словы тыпу **вучоны савет, калегія, савет па абароне дысертацый, факультэт, сектар: кафедра беларускай мовы, вучоны савет лячэбнага факультэта**; але *Агульны сход Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Аддзяленне медыцынскіх навук Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі*.

Назоўнікі мужчынскага роду маюць канчатак **-у (-ю)**, калі абазначаюць:

а) з'явы прыроды: *снегу, ветру*;

б) зборныя прадметы: *лесу, хмызняку; гароху, але аўса*.

в) хімічныя элементы, рэчывы, матэрыялы: *цынку, цукру, цэменту, але хлеба*;

г) дзеянні: *крыку, паходу*;

д) разумовыя паняцці, пачуцці, адчуванні: *сораму, болю, таленту*;

е) грамадскія фармацыі, тэорыі, вучэнні: *феадалізму, фрэйдызму*.

Назоўнікі 2-га скланення, якія абазначаюць асобу чалавека, у месным склоне маюць канчатак **-у (-ю)**: *пры выкладчыку, аб вучню*.

Прыметнікі вышэйшай ступені параўнання найчасцей ужываюцца з прыназоўнікам за: *разумнейшы за суседа, мацнейшы за гару*. Правільным лічыцца і ўжыванне такіх прыметнікаў з параўнальнымі злучнікамі чым, як: *Не ведаю лепшага ратунку ад спёкі, чым халодная рака*.

Пазбягаюць ужываць дзеепрыметнікі незалежнага стану з суфіксамі **-уч, -юч-, -ач-, яч-**: *думаючы, гаворачы*.

У беларускай мове адсутнічаюць зваротныя дзеепрыметнікі (*стаміўшаяся*). Пры перакладах найбольш прымальнымі з'яўляюцца дзеепрыметнікі з суфіксамі **-л-, -н-, -ен-, -ан-, -т-**: *абляцелае лісце, сабраны натоўп*. У суфіксах дзеепрыметнікаў не пішацца падвоянае *н*.

Нельга ў адным сказе ўжываць дзеепрыслоўе і дзеяслоў-выказнік, якія абазначаюць дзеянні розных асоб ці прадметаў: *Гуляючы па парку, у мяне ўзнікла думка аб сёлетнім адпачынку* (Думка ўзнікла і гуляла па парку..?).

Вывад. Намі акрэслены найбольш тыповыя памылкі ў напісаных навуковых працах на беларускай мове. Уважлівае стаўленне да гэтых правіл дазволіць выканаць плануюмую работу на добрым арфаграфічным узроўні.

Літаратура

1. Варанец, В. Правілы беларускай арфаграфіі і тлумачэнні да іх / В. Варанец. - Гродна : ГрДМУ, - 2009.
2. Кавалёва, М., Падгайскі Л. Беларуская мова / М. Кавалёва. - Мн.: Народная асвета, 1991.

ИНФЕКЦИОННАЯ ПАТОЛОГИЯ КАК ОБЪЕКТ ИЗУЧЕНИЯ. ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ В ИСТОРИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ

Васильев В.С.

УО «Гродненский государственный медицинский университет»

Актуальность. Гигантский рост информации на фоне сохранения сроков обучения порождает крайнее затруднение в обеспечении полноценной подготовки специалистов в любой отрасли человеческой деятельности. Особая сложность отмечается при подготовке социально значимых специалистов, и в частности, врачей. С этих позиций важно проследить тенденции «движения» ключевых моментов преподавания в историческом аспекте. В качестве примера нами проанализирован пятидесятилетний личный опыт преподавания инфекционной патологии, которая, наверное, как никакая другая, теснейшим образом взаимосвязана со многими смежными общемедицинскими дисциплинами (биология, микробиология, вирусология, иммунология, аллергология, патологическая физиология и патанатомия), а также с рядом основополагающих фундаментальных клинических дисциплин (терапия, педиатрия, неврология и др.). Во многом сложности обусловлены также интенсивной технизацией процессов диагностики и лечения. В связи с этим нами рассмотрены отдельные вопросы как сложности преподавания, так и перспективы возможного преодоления негативных явлений на этапах самого педагогического процесса.

Материал исследования. Нами проанализирована ситуация